

СИЛЛАБУС
2024-2025 оқу жылының күзгі семестрі
«6B05301 – Химия» білім беру бағдарламасы

Пәннің ID және атауы	Білім алушының өзіндік жұмысын (БӘЖ)	Кредиттер саны			Кредит-тердің жалпы саны	Оқытушының жетекшілігімен білім алушының өзіндік жұмысы (ОБӘЖ)
		Дәрістер (Д)	Семинар сабактар (СС)	Зер т. саб акт ар (З С)		
54015- Табиғи косылыстар химиясы	БӘЖ 5	1,5	-	3.5	5	ОБӘЖ 7

ПӨН ТУРАЛЫ АКАДЕМИЯЛЫҚ АҚПАРАТ

Оқыту түрі	Циклы, компоненті	Дәріс түрлері	Семинар сабактарының түрлері	Корытынды бақылаудың түрі мен платформасы
Оффлайн/онлайн/гибрид бірін таңдау	КП/TK	Проблемалық, аналитикалық дәріс	Тапсырмалар мен жаттығуларды шешу, жағдаяттық тапсырмалар	Жазбаша оффлайн
Дәріскер (лер)	Кипчакбаева Алия Қуанышқызы PhD., ага оқытушы			
e-mail:	aliya_k85@mail.ru			
Телефоны:	87027558564			
Ассистент (тер)	-			
e-mail:	-			
Телефоны:	-			

ПӘННИҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ПРЕЗЕНТАЦИЯСЫ

ОН когнитивтік (1-2), функционалдық (2-3), жүйелілік (1-2), барлығы 4-5 құзыреттіліктер негізінде құралады.

Бакалавр деңгейіндегі ОН оку-жобалық зерттеудер негізінде қалыптасатын білім алушылардың академиялық дағыларын корсетуі керек.

Магистратура мен докторантурда деңгейлеріндегі ОН білім алушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстарына тартылғандығын корсетуі керек:

зерттеу жүргізуге кабілеттілігі және оның нәтижелерін тарату.

Кұзыреттіліктердің (5-тен тұратын) түрлері мен саны оқыту деңгейін есепке алу негізінде құралады.

Пәннің мақсаты	Оқытудан күтілетін нәтижелер (ОН)* Білім алушының пәнде оку нәтижесінде кол жеткізетін кабілеттерін жазып корсетіңіз: Кұзыреттілік индикаторы аяқталған әрекетті сипаттауы керек. Яғни «біледі», «істей алады», «менгерген» тәрізді категорияларға сәйкес калыптасады.	ОН қол жеткізу индикаторлары (ЖИ) Білім алушылардың ОН (ОН 2-ден кем болмау) корсете алатын білімдерін, дагдыларын, кабілеттерін оку үдерісінде және тәжірибеде колдана алатындығының дәлелденген кабілеттілігін корсетіңіз:
Пәннің мақсаты табиги косылыстардың химиялық күрьылысын, биологиялық функциясын, табиги косылыстарды окшаулау және модификациялау әдістерін және олардың негізінде дәрі-дәрмектерді жасау кабілеттерін калыптастыру. Шикізатты және оны өндеу тәсілдерін ұтымды пайдалануға, сондай-ак олардың	1. Өсімдікте екінші ретте синтезделетін заттар, олардың жіктелуі, атқаратын қызметтерін сипаттау және индентификациялау. 2. Табиги полифенолды косылыстар классификациясын, күрьымын, оларды өсімдік шикізатынан бөлу технологиясы әдістерін, күнделікті тіршілікте және өмірдегі рөлін түсіндіру.	1.1 – биомолекулалардың жіктелуі мен номенклатурасын түсіндіру; 1.2 – биомолекулаларға тән сапалық саралтауды жасау. 2.1 – C ₆ -C ₁ ; C ₆ -C ₃ қатарына жататын фенолды косылыстарды анықтау; 2.2 – Флавон, Флаван, Флаванон кластарын бір-бірінен ажырататын сапалық реакцияларды жасау; 2.3 – Хромон және кумарин косылыстарын шикізат құрамынан анықтау. 2.4 - Полифенолды косылыстарды өсімдік шикізатынан бөлу технологиясын карастыру 2.5 – Флавоноидты гликозидтердің күрьымы, өсімдікте таралуы, бөлу жолдарын талдау.

Күнділділігін барынша сактау мәселе таңдаудан дағын онімдерді сактауга ықпал ететін табиги көслүстардың физикалық-химиялық қасиеттерін анықтаудан болады.	3. Табиги гетероцикльды көслүстардың жіктелуі, күралысы, осімдікте таралуы, «биологиялық белсенелік және күралыс» врасындағы байланысты анықтыру.	3.1 – Шикізаттан алкалоидтарды болу, оларды артурлі хроматографиялық адістерді колдана отырып идентификациялау; 3.2 – Шикізаттагы пиридин, пирролидин және пиридин тобына жататын алкалоидтардың ролін сипаттау; 3.3 – Тропан және морфин тобына жататын алкалоидтарды идентификациялау, олардың физиологиялық белсенеліктерін анықтыру; 3.4 – молекуласында гетероциклы жок алкалоидтарды талдау, олардың ролі.
	4. Осімдіктен көздесетін табиги циклды көслүстар, олардың химиялық және биологиялық қасиеттеріне бағалау жүргізу.	4.1 – Эфир майларын алу жолдары, оларды халық медицинасында колданылуы; 4.2 – Монотерпендер мен сесквитетрепендер шоғырланған осімдіктер, сапалық анықтау; 4.3 – Стероидтар мен стеринидер, олардың химиялық қасиеттері және тірі ағзадаты физиологиялық ролін талдау; 4.4 – Санониндердің химиялық қасиеттерін, биологиялық белсенелілігін және колданылуын талқылау.
5. Табиги биологиялық белсенелі заттардың топтары мен класстарын болу адістерін күнделікті тұршылікте және омірдең ролін түсіндіру.		5.1-Биологиялық белсенелі заттардың күралымында, олардың химиялық және биологиялық қасиеттерінде өзара байланыстың болуын талдау; 5.2 – осімдік нысандарын химиялық оңдеуге қойылатын заманауи талаптарды қалыптастыру.
Пререквизиттер	Органикалық химия 1, 2-бөлім	
Постреквизиттер	Дипломдық жұмысты қорғау.	
Оку ресурстары	<p>Әдебиеті негізгі, косымша.</p> <ol style="list-style-type: none"> Бурашева Г.Ш., Ескалиева Б.К., Кипчакбаева А.К. Табиги көслүстардың химиясы мен технологиясы - Қазақ университеті, 2016. Бурашева Г.Ш., Ескалиева Б.К. Полифенолдардың химиясы мен технологиясы - Қазақ университеті, 2014. Султанова Н.А., Бурашева Г.Ш. Флавоноиды некоторых галофитов Казахстана, Алматы, 2005. Ескалиева Б.К. Фитопрепараттар және табиги биологиялық белсенелі заттардың химиясы - Қазақ университеті, 2013. Бурашева Г.Ш., Ескалиева Б.К., Умбетова А.К. Табиги көслүстар химиясының негіздері - Қазақ университеті, 2013. Музычинина Р.А., Корулькин Д.Ю., Абилов Ж.А. Качественный и количественный анализ основных групп БАВ в лекарственном растительном сырье и фитопрепаратах. - Алматы: Қазақ университеті, 2004. - 288 с. Семенов А.А. Очерт химии природных соединений. - Новосибирск: Наука, 2000. - С. 218-255. Тюкавкина Н.А., Бауков Ю.И. Биоорганическая химия. - М.: Дрофа, 2007. Государственная фармакопея Республики Казахстан. - Алматы: Издательский дом «Жибек жолы». - Т. 1. - 2008. - 592 с.; Т.2. - 2009; Т.3. - 2014. 	

	<p>10. Гринкевич Н.И., Сафонич Л.Н. Химический анализ лекарственных растений. – М., 1983. - 118 с.</p> <p>Зерттеушілік инфракұрылымы</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білім берушілік пен білім алушылық жүретін лабораториялар мен жерлер (орындар) 2. Қазак Ұлттық университетінің, химия және химиялық технология факультеті <p>Ғаламтор ресурстары:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://elibrary.kaznu.kz/ru 2. http://himkniga.com/ - химия кітаптары 3. http://chemistry-chemists.com/ - химия кітаптары.
--	--

Пәннің академиялық саясаты	<p>Пәннің академиялық саясаты әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың <u>Академиялық саясатымен және академиялық адалдық Саясатымен</u> айқындалады.</p> <p>Күжаттар Univer ИЖ басты бетінде қолжетімді.</p> <p>Ғылым мен білімнің интеграциясы. Студенттердің, магистранттардың және докторанттардың ғылыми-зерттеу жұмысы – бұл оку үдерісінің терендештілуі. Ол тікелей кафедраларда, зертханаларда, университеттің ғылыми және жобалау бөлімшелерінде, студенттік ғылыми-техникалық бірлестіктерінде ұйымдастырылады. Білім берудің барлық деңгейлеріндегі білім алушылардың өзіндік жұмысы заманауи ғылыми-зерттеу және акпараттық технологияларды колдана отырып, жаңа білім алу негізінде зерттеу дағдылары мен құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған. Зерттеу университеттің оқытушысы ғылыми-зерттеу қызметінің нәтижелерін дәрістер мен семинарлық (практикалық) сабактар, зертханалық сабактар тақырыбында, силлабустарда көрініс табатын және оку сабактары мен тапсырмалар тақырыптарының өзектілігіне жауап беретін ОБӘЗ, БӘЗ тапсырмаларына біріктіреді.</p> <p>Сабакқа қатысуы. Әр тапсырманың мерзімі пән мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген. Мерзімдерді сактамау баллдардың жоғалуына әкеледі.</p> <p>Академиялық адалдық. Практикалық/зертханалық сабактар, БӘЖ білім алушының дербестігін, сынны ойлауын, шығармашылығын дамытады. Плагиат, жалғандық, шпаргалка пайдалану, тапсырмаларды орындаудың барлық кезеңдерінде көшіруге жол берілмейді. Теориялық оқыту кезеңінде және емтихандарда академиялық адалдықты сактау негізгі саясаттардан басқа «<u>Корытынды бакылауды жүргізу Ережелері</u>», «<u>Ағымдағы оқу жылының күзгі/көктемгі семестрінің корытынды бакылауын жүргізуге арналған Нұсқаулықтары</u>», «<u>Білім алушылардың тестілік құжаттарының көшіріліп алынын тексеру туралы Ережесі</u>» тәрізді күжаттармен регламенттеледі.</p> <p>Инклузивті білім берудің негізгі принциптері. Университеттің білім беру ортасы гендерлік, насылдік/этникалық тегіне, діни сенімдеріне, әлеуметтік-экономикалық мәртебесіне, студенттің физикалық денсаулығына және т.б. қарамастан, оқытушы тарапынан барлық білім алушыларға және білім алушылардың бір-біріне әрқашан қолдау мен тең карым-қатынас болатын қауіпсіз орын ретінде ойластырылған. Барлық адамдар құрдастары мен курстастарының колдауы мен достығына мұқтаж. Барлық студенттер үшін жетістікке жету, мүмкін емес нәрселерден ғөрі не істей алатындығы болып табылады. Әртүрлілік өмірдің барлық жақтарын қүшейтеді.</p> <p>Барлық білім алушылар, әсіресе мүмкіндігі шектеулі жандар, телефон/e-mail aliya_k85@mail.ru немесе MS Teams-тегі бейне байланыс арқылы <u>жиналыска тұрақты сілтеме жасасыз</u> кеңестік көмек ала</p> <p>алады.</p> <p>https://teams.microsoft.com/l/channel/19%3AbuON6bv8JbNq_QMWKNheN8bB3E6BdsKL9fp30C3VEzUI%40thread.tacv2/?groupId=aabe6608-bde4-4d89-9410-888db6b50c10&tenantId=</p> <p>МООС интеграциясы (massive openline course). МООС-тың пәнге интеграциялануы жағдайында барлық білім алушылар МООС-қа тіркелуі қажет. МООС модульдерінің өту мерзімі пәнді оку кестесін сәйкес катаң сакталуы керек.</p> <p>Назар салыңы! Әр тапсырманың мерзімі пәннің мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген, сондай-ақ МООС-та көрсетілген. Мерзімдерді сактамау баллдардың жоғалуына әкеледі.</p>
----------------------------	--

БІЛІМ БЕРУ, БІЛІМ АЛУ ЖӘНЕ БАҒАЛАНУ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

Оқу жетістіктерін есептеудің баллдық-рейтингтік әріптік бағалау жүйесі				Бағалау зерттері
Бага	Баллдағыштың сандықтасы	% мәндердің баллдар	Дәстүрлі жүйедегі баға	Критериалды бағалау – айқын әзірленген критерийлер негізінде оқытуудың накты кол жеткізілген нәтижелерін оқытудан күтілетін нәтижелерімен ара салмактық процесі. Формативті және жиынтық бағалауға негізделген.
				Формативті бағалау – күнделікті оқу қызметі барысында жүргізілетін бағалау түрі. Ағымдағы көрсеткіш болып табылады. Білім алушы мен оқытушы арасындағы желел өзара байланысты

A	4,0	95-100	Оғе жақсы	Картаңасын етеді. Білім алушаның мүмкіндіктерін айқындауға, киыншамдарды анықтауда, си жақсы нағызжелерге кол жеткізуе комекстеусе, оқытушының білім беру процесін үзділім түзүтүе мүмкіндік береді. Дағыстар, семинарлар, практикалық сабактар (шілдегілестер, викториналар, жарыс-шалдар, дончелек үстелдер, жұтханалық жұмыстар және т.б.) көпшілде тапсырмалардың орындалатын, аудиториядағы жұмыс белсенділігі бағалауды Азиянан білім мен күнтізбелік бағалауды.
B+	3,33	85-89		Жақсы
B	3,0	80-84		Формативті және жыныстық бағалау Оқытушы бағалаудың оз түрлерін сингізеді немесе үсіншілік нұсқаны колданады
B-	2,67	75-79		Дәрістердегі белсенділік
C+	2,33	70-74		Практикалық сабактарда жұмыс істеуі
C	2,0	65-69	Қанагатт анарлық	Өзіндік жұмысы
C-	1,67	60-64		Жобалық және шыгармашылық қызметі
D+	1,33	55-59		Корытынды бакылау (емтихан)
D	1,0	50-54		ЖЫНЫСТЫҒЫ
FX	0,5	25-49	Қан-сыз	
F	0	0-24		

Оқу курсының мазмұнын іске асыру күнтізбесі (кестесі). Оқытудың және білім берудің әдістері.

Апта	Тақырып атауы	Сағат саны	Макс. балл** *
Модуль 1 Табиги қосылыстар класификациясы. Фенолды қосылыстар			
1	Д 1. Табиги қосылыстар класификациясы. Бірінші және екінші ретте синтезделетін заттар. Дәрілік өсімдіктердің тарихы, колданылуы. Микроэлементтердің организмдегі физиологиялық рөлі. ЗС 1. Қауіпсіздік техникасы, ББЗ алуға және олардың химиялық қасиеттерін зерттеуге, тазартуга және физика-химиялық әдістерге арналған жабдықтар мен ыдыстар.	1	
2	Д 2. Фенол қышқылдары. Олардың жіктелуі, белінің мен алыну әдістері. Сапалық анықтау. ЗС 2. Шикізаттан суммарлы экстракт алу және хроматографиялық әдістерді колдана отырып, оның құрамынан көмірсулар мен амин қышқылдарын КХ сапалық анықтау ОБӘЖ 1. СӨЖ 1 орындау бойынша кеңес беру.	4	6
3	Д 3. Полифенолды қосылыстар, жіктелуі. Флавоноидтар. Тері илегіш заттар. Класификациясы, құрылышы. Табигатта таралуы, биологиялық қасиеттері. Сапалық және сандық анықтау. ЗС 3. Шикізаттан әртүрлі пайыздық мөлшерде экстракт алып, органикалық еріткіштермен экстракция жүргізу. Экстракцияның түрлери. БӘЖ 1. Хромондар. Құрылышы, өсімдікте таралуы. Сапалық реакциялары (жазбаша, аузыша).	1	
4	Д 4. Флавоноидты гликозидтер, таралуы, сапалық анықтау жолдары. Шикізат құрамынан флавоноидтарды болу. ЗС 4. Цитрус тектес өсімдіктердің құрамынан пектинді бөлу ОБӘЖ 2. СӨЖ 2 орындау бойынша кеңес беру.	4	6
5	Д 5. Табиги қосылыстардың әртүрлі топтарының сараптамасындағы хроматографиялық әдістер. Кең таралған әдістер. ЗС 5. Шайдың құрамындағы катехиндерді сапалық анықтау. БӘЖ 2. Антоциандар. Проантоциандар. Құрылымы, алу жолдары. Химиялық қасиеттері. Кездесетін өсімдіктер (жазбаша, аузыша).	4	6
Модуль 2 Табиги гетероциклды және циклды қосылыстар			
6	Д 6. Табиги гетероциклді қосылыстар. Алкалоидтардың класификациясы. ЗС 6. Раушан гулінің құрамынан антоциандарды анықтау	1	
7	Д 7. Тропан, индол және морфин тобына жататын алкалоидтар. Олардың құрылышы, ерекшеліктері, медицинада колданылуы. ЗС 7. Каракүмық жапырақтарынан рутин бөлу. ОБӘЖ 3. Коллоквиум (бакылау жұмысы, тест, жағдаяттық есеп). СӨЖ 3 орындау бойынша кеңес беру.	4	6
Аралық бакылау 1		100	
8	Д 8. Шикізаттан алкалоидтарды бөлу, сапалық анықтау. Алкалоидтар кездесетін дәрілік	1	

	осімдіктер, олардың колданылуы ЗС 8. Шай мен кофеинің кұрамынан кофеинді болу. БӨЖ 3. Антрохиноидар. Күрылымы, алу жолдары. Химиялық қасиеттері. Кездесетін осімдіктер (жазбаша, ауызша).	4	6
9	Д 9. Дитерпендердің және стероидтың алкалоидтар. Күрылымы. ЗС 9. Табактың кұрамынан никотинді болу.	1	
10	Д 10. Табиги циклдың косылыштардың класификациясы. Монотерпендер. ЗС 10. Эфир майларын алу. ОБӨЖ 4. СОЖ 4 орындау бойынша көнестер беру. БӨЖ 4. Молекуласында гетероциклы жок алкалоидтар. Күрылымы. Сапалық реакциялар. Өсімдікте кездесуі (жазбаша, ауызша).	4	6
	Модуль 3. Терпендердің косылыштар		
11	Д 11. Сесквитерпендер. Тriterпендер. Күрылымы. ЗС 11. Шикізаттың кұрамынан органикалық кышкылдарды сандық аныктау.	1	
	ОБӨЖ 5. СӨЖ 5 орындау бойынша көнестер беру.	4	6
12	Д 12. Тriterпендердің гликозидтері. Сапониндер. Алу жолдары, биологиялық белсенеліліктері. ЗС 12. Сабіз, аскабак, кызанақтың кұрамынан каротиноидтарды аныктау.	4	6
	БӨЖ 5. Иридоидтар. Күрылымы. Кездесетін осімдіктер. Бөлү жолдары (жазбаша, ауызша).		10
13	Д 13. Тетратерпендер. А дәруменінің маңызы. Политерпендер. ЗС 13. Шикізаттың кұрамынан сапониндердің сапалық аныктау.	1	
14	Д 14. Терпендер көп тараған дәрілік осімдіктер. Алынған косылыштардың модификациялау. ЗС 14. Шикізаттың кұрамынан тері илегіш заттарды сандық аныктау.	4	6
	ОБӨЖ 6. Коллоквиум (бакылау жұмысы, тест, жағдаяттық есеп).		
15	Д 15. Химиялық және физика-химиялық әдістердің колданылуы терпендердің кұрамын аныктау. ЗС 15. Берілген осімдіктің кұрамына химиялық талдау жасау.	4	6
	ОБӨЖ 7. Емтиханга дайындық мәселесі бойынша көнестер беру.		22
	Аралық бакылау 2		100
	Қорытынды бакылау (емтихан)		100
	Пән үшін жиынтығы		100

Студенттің өзіндік жұмысын бағалау саясаты

БӨЖ саны-3. БӨЖ тапсырмасы Univer жүйесіне тапсыру мерзімінен бір апта бұрын жүктеледі. БӨЖ тапсырмалары практикалық міндеттер болып табылады, олардың шешімі бірнеше кезеңнен тұрады, олардың әрқайсысы бағаланады. Әр тапсырма Әдістемелік ұсыныстармен бірге жүреді.

БӨЖ бағалаудың жалпы айдары				
Критерий	Баға			
	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»
	90-100%	70-89%	50-69%	0-49%
Әдістемелік ұсынымдарда ұсынылған ақпаратты пайдалану	Әдістемелік ұсыныстардан алынған теңдеулер мен формулалар дұрыс пайдаланылған, графіктер (есептің шарттары бойынша) дұрыс салынған. Мәселені шешудің барлық барысы ұсынылған. Нәтижелері	Әдістемелік ұсыныстардан алынған теңдеулер мен формулалар дұрыс пайдаланылған, графіктер (есептің шарттары бойынша) дұрыс салынған. Мәселені шешу	Әдістемелік ұсыныстардан теңдеулер мен формулаларды колданған кезде графіктердің күру кезінде шамалы категіліктер жіберіледі. Мәселені шешу барысы көрсетілмеген.	Әдістемелік ұсыныстардан теңдеулер мен формулаларды колданған кезде графіктердің күру кезінде өрескел категіліктер жіберіледі. Мәселені шешу барысы көрсетілмеген. Нәтижелер бойынша корытынды жасалмады.

	бойынша корытынды жасалды.	барысы толық корсетілмеген. Нәтижелері бойынша корытынды жасалды.	бойынша корытынды жасалмады.	
Тапсырманың сандық нәтижелері (1 кате – (-2) балл)	Сандық мәндер, тәртіп, өлшем бірліктері дұрыс көрсетілген.	Сандық мәндерде, тәртіpte, өлшем бірліктерінде шамалы кателіктер жіберілді.	Сандық мәндерде, тәртіpte, өлшем бірліктерінде өрескел кателіктер жіберілді	Сандық мәндер мен шамалардың реті дұрыс есептелмеген, өлшем бірліктері көрсетілмеген.
Тапсырманы толық және сауатты орындау	Тапсырма логикалық дәйектілікті сактай отырып, сауатты, толық орындалды. Орфографиялық кателер бар.	Тапсырма логикалық реттілікке сәйкес орындалады. Грамматикалық, лексикалық кателер бар.	Тапсырма толығымен орындалды, бірақ логикалық реттілік бұзылды. Дөрекі грамматикалық және лексикалық кателіктер жіберілді.	Тапсырма толық орындалмады, логикалық реттілік бұзылды, сауатсыз презентация

Ескерту. Дәріс сабактарында себепсіз болмаганы үшін СӨЖ тапсырмасы үшін айыппұл балдары есептеледі: бір откізін алған сабак (-3) балл.

Факультет деканы
PhD, acc. профессор

А.К. Галеева

Оқыту және білім беру сапасы бойынша
АК тәрагасы х.ғ.к., acc. профессор

А.У. Бектимисова

Кафедра менгерушісі
х.ғ.к., acc. профессор

Г.С. Ирмухаметова

Дәріскер PhD, ага оқытушы

А.К. Кипчакбаева